

OTROS DATOS

Código para validación: 9HAZM-SETU6-AFH47

Fecha de emisión: 7 de febrero de 2020 a las 14:31:11

Página 1 de 5

FIRMAS

ESTADO

COPIA ELECTRÓNICA
AUTÉNTICA

VOT PARTICULAR QUE FORMULEN ELS ACADÈMICS ÀNGEL CALPE, ABELARD SARAGOSSÀ I ARTUR AHUIR A L'ACORD DE COOPERACIÓ PER UNA NORMATIVA INCLUSIVA I UNITÀRIA DE L'ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (AVL) AMB LA SECCIÓ FILOLÒGICA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (SFIEC) I LA COMISSIÓ TÈCNICA D'ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC DE LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS (CTALUIB), APROVAT PEL PLE DE L'ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA EN LA REUNIÓ DEL 31 DE GENER DEL 2020

Amb el màxim respecte pels nostres companys del Ple, els acadèmics que firmen baix manifestem la nostra discrepància amb l'aprovació de l'Acord de cooperació per una normativa inclusiva i unitària de l'AVL amb la SFIEC i la CTALUIB tant per motius de procediment com de contingut que exposarem més avant.

Partim de la base que la coordinació entre les dos institucions normatives de la llengua que compartim catalans, valencians i balears és positiva i, també, imprescindible. A més, comptar amb la participació de l'òrgan consultiu en qüestions de llengua de les Illes Balears és no sols enriquidor sinó també just i convenient. Entenem també que ens trobem davant d'un acord de gran importància perquè suposa un pas fonamental en la normalització de les relacions entre les institucions firmants, i és per això mateix que considerem primordial que els fonaments partiquen del respecte mutu i de l'acceptació de la situació sociolingüística i de la legalitat de cada u.

Reconeixem l'esforç que ha fet la Junta de Govern per dur a bon port unes negociacions que s'intuïxen difícils per la distància de les posicions de partida, acceptem que estes s'hagen hagut de fer amb discreció i entenem que un acord implica cessions de totes les parts. Això no obstant, creem que l'escrit podria haver millorat sensiblement i haver obtingut un major suport si en algun moment del procés d'elaboració del document s'haguera permès la participació dels acadèmics de base. Per contra, s'ha presentat al Ple la proposta d'acord com un text immutable, quasi un mes després d'haver sigut aprovat per la Secció Filològica, que calia acceptar o rebutjar sense la possibilitat de tocar una coma.

Malauradament, considerem que l'escrit aprovat presenta incoherències, afirmacions poc objectives i s'aparta de la lletra i de l'esperit de les lleis valencianes i dels acords normatius de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua en alguns punts molt significatius. Totes eixes anomalies, analitzades amb detall en un estudi d'Abelard Saragossà, ens han fet impossible votar a favor de la proposta.

El títol mateix de l'acord resulta inadequat perquè insistix més en l'assoliment d'una normativa [lingüística] unitària que en la coordinació interinstitucional que hauria de ser-ne la base. Cal recordar que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua ha adoptat com a pròpia la

OTROS DATOS

Código para validación: 9HAZM-SETU6-AFH47
Fecha de emisión: 7 de febrero de 2020 a las 14:31:11
Página 2 de 5

FIRMAS

ESTADO

COPIA ELECTRÓNICA
AUTÉNTICA

concepció policèntrica convergent de la llengua que defenien lingüistes de la talla de Manuel Sanchis Guarner o Francesc de Borja Moll, inspirats pel mateix Pompeu Fabra, que en l'escrit de 1918 «La tasca dels escriptors valencians i balears», deia:

“Nosaltres, catalans, no desitjaríem altra cosa sinó que emprenguéssiu una obra de forta depuració del vostre idioma, encara que no us preocupéssiu gens d'acostar-lo al nostre català; que tractéssiu de descastellanitzar el valencià i de redreçar-lo i d'enriquir-lo procurant acostar-lo al valencià dels vostres grans escriptors medievals.”

Per contra, “unitària” remet a la visió centralista de la normativa i uniformitzadora de la llengua que la SFIEC impulsà després de la II República, només parcialment matisada en les últimes dècades. Un títol alternatiu podria haver sigut “Acord de cooperació per a una normativa lingüística coordinada”.

En el mateix sentit, crida l'atenció l'asimetria en el tractament onomàstic de la llengua en la primera frase de l'exposició de motius, que dona a entendre que “llengua catalana” seria el nom general i “valencià” una denominació local. Sense detriment d'admetre la immensa tasca de redreçament lingüístic i de projecció exterior que han fet els catalans per la llengua que compartim, cal recordar que “valencià” és u dels dos noms oficials que té la nostra llengua, amb el mateix rang legal que té el nom de “català”. Constata eixe fet el Dictamen del 9 de febrer del 2005, de l'AVL, sobre els principis i criteris per a la defensa de la denominació i l'entitat del valencià, el qual també preveu la possibilitat d'usar fórmules onomàstiques sincrètiques en l'àmbit exterior del nostre àmbit lingüístic. Comporten la mateixa conseqüència les definicions quasi simètriques de *valencià* i *català* arreplegades en el Diccionari normatiu valencià (DNV). És per això que el Govern de l'estat usa els dos noms de la llengua quan cal en les relacions amb la Unió Europea, ús avalat, entre altres, per les normes ISO 639-1 i 639-2. Una redacció alternativa podria haver sigut “Les tres institucions reconeixen la unitat de la llengua que comparteixen catalans, valencians i balears.”

La frase següent conté tres anomalies significatives. Per una banda, adopta una retòrica essencialista més que discutible que evoca “*la unidad de destino en lo universal*” i que trobem del tot prescindible. Per una altra, torna a insistir en la normativa *unitària* en compte de *convergent* i, per últim, no definix l'àmbit d'aplicació del model normatiu comú que es pretén assolir. La part dispositiva de l'acord explica eixa falta de concreció; però, abans d'arribar a eixe punt, considerem que caldria especificar que el model dit seria d'aplicació a l'àmbit d'ús supraterritorial.

A l'hora d'explicar quines són les institucions que firmen l'acord, l'escrit incorre en una altra anomalia significativa. Mentre que l'AVL i la CTALUIB exposen el seu origen i marc legal —només parcialment en l'últim cas—, la SFIEC no l'especifica i, a més, fa una afirmació del tot inexacta, quan diu que des de 1907 “és, per a la llengua catalana, el referent normatiu”. En realitat no ho ha sigut ni de fet, ni de dret, menys encara des d'una data tan primerenca,

OTROS DATOS

Código para validación: 9HAZM-SETU6-AFH47

Fecha de emisión: 7 de febrero de 2020 a las 14:31:11

Página 3 de 5

FIRMAS

ESTADO

COPIA ELECTRÓNICA
AUTÉNTICA

encara que són ben coneguts la seua pretensió de ser-ho des que la Guerra Civil deixà el valencianisme convertit en un erm. Cal recordar que no va ser fins als anys 30 del segle passat que en la pròpia Catalunya s'acceptà plenament el paper referencial de la *Gramàtica catalana* i del *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra, obres que —recordem-ho— no són institucionals. En València, es creà en 1915 una institució paral·lela, el Centre de Cultura Valenciana, i fon necessari un acord específic que adaptara les normes ortogràfiques de l'IEC —sense anomenar-lo ni tan sols indirectament— a la realitat valenciana, les Normes del 32 o de Castelló, document que es publicà amb un vocabulari que discrepava en alguns punts dels usos ortogràfics preconitzats per la SFIEC (com ara *realisar*, *Xecoslovàquia*, etc.). Pocs anys més tard, quan les circumstàncies polítiques ho permeteren, els valencians que difonien el fabrisme en les nostres terres s'incorporaren a l'Institut d'Estudis Valencians, el qual, lluny de delegar en l'IEC, aspirava a ser el seu equivalent valencià. L'IEC es basa en el Real Decret preconstitucional 3118/1976, del 26 novembre, de reconeixement oficial de l'IEC, per a justificar la seua competència normativa sobre "totes les terres de llengua catalana"; però no té en compte que el mateix Estat que l'avalava publicava posteriorment el Real Decret 2003/1979, del 3 d'agost, que regula la incorporació de la llengua valenciana al sistema d'ensenyança del País Valencià. ¿Quina idea tenia el legislador quan parlava de "totes les terres de llengua catalana"? Tenint en compte que la versió valenciana de la Constitució espanyola que es repartí abans del referèndum del 78 no seguia les normes de l'IEC, i tenint en compte la interpretació que ha fet recentment l'Advocacia de l'Estat de la dualitat onomàstica de la nostra llengua, és molt aventurat presumir que l'Estat haja atorgat alguna volta a l'IEC competència legal real sobre la llengua dels valencians. En tot cas, el paper de l'Estat en la regulació normativa de les llengües cooficials passà a un pla molt secundari amb la promulgació de la Constitució del 78 i dels estatuts d'autonomia respectius. És per això que el Parlament de Catalunya veu la necessitat de promulgar la Llei 8/1991, de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans, la qual, lògicament, només té efecte en l'àmbit competencial d'eixe Parlament. Les Corts Valencianes, per contra, lluny de pensar en delegar en una institució catalana de dret privat comés l'IEC o de buscar una fórmula indirecta a la balear, optaren per crear una institució normativa nova i específica per a l'idioma valencià amb el màxim rang estatutari. No té sentit ocultar eixa realitat en un document que vol ser la base d'una relació de futur respectuosa.

Això no obstant, és evident que la visió que té l'Institut d'ell mateix és la de ser un ens referencial de tot l'àmbit lingüístic, i cal reconèixer l'esforç que ha fet els últims anys per a incorporar membres de territoris "perifèrics". No sols això, sinó que la funció pràcticament decorativa a què foren relegats la primera fornada de no catalans, Manuel Sanchis Guarner i Francesc de Borja Moll, ha donat pas a un seguit d'incorporacions de totes les terres de llengua catalanovelenciana que han assolit un paper ben destacat en les activitats de la institució catalana. Pensem que ha de ser un motiu d'orgull per a nosaltres com a valencians saber que comptem amb paisans reconeguts per la seua vàlua acadèmica en una de les institucions culturals més prestigioses d'un país veí i germà. Tanmateix, cal observar que els

OTROS DATOS

Código para validación: 9HAZM-SETU6-AFH47
Fecha de emisión: 7 de febrero de 2020 a las 14:31:11
Página 4 de 5

FIRMAS

ESTADO

COPIA ELECTRÓNICA
AUTÉNTICA

valencians que formen part de l'IEC no ho fan com a representants dels seus conciutadans. No són triats pels valencians ni hi ha una quota determinada de valencians en els estatuts de l'Institut que s'haja de satisfer. Com ja hem dit, la presència significativa de "perifèrics" és una novetat de la centenària institució si l'observem amb perspectiva històrica, i res no garantix que tinga continuïtat en el futur. A més, es podria considerar que no són tampoc representatius de la manera en què la majoria dels valencians perceben la llengua pròpia. Si ho hagueren sigut, és raonable pensar que les Corts Valencianes haurien optat per donar competències normatives a l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana en compte d'haver de crear l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

En qualsevol cas, que l'Acadèmia firme un document en què es diu que una altra institució és el referent normatiu *per a tota la llengua*, contradiu la Llei de Creació de l'AVL quan parla de la possibilitat d'establir relacions *horitzontals* —i no de subordinació— amb altres entitats normatives, i donarà arguments als qui reclamen la derogació de l'Acadèmia per considerar-la innecessària.

En l'apartat següent, referit a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, constatem un altre "oblit" significatiu. Quan es cita la Llei de Creació de l'AVL, es diu que "és la institució que té la funció de determinar i elaborar la normativa lingüística del valencià", quan tant la dita llei com l'Estatut d'Autonomia parlen d'idioma valencià. Esta omisió, que en altres circumstàncies podria considerar-se un recurs estilístic com qualsevol altre, cobra la seua importància en el marc mencionat adés pel tractament asimètric que es fa en el document de *llengua catalana* (general) vs. *valencià* (local).

Tampoc la part dispositiva es lliura de crítiques. En primer lloc, atès que es tracta d'un document en què institucions que fins al moment no havien tingut relació formal es reconeixen mútuament i fan propòsit de col·laborar coordinadament, trobem a faltar una disposició genèrica que reconega quasi automàticament les prescripcions normatives respectives. Pareix lògic que, tractant-se d'una mateixa llengua, allò que és normatiu en un territori també siga vàlid en els altres, encara que siga amb caràcter secundari o complementari i encara que convinga orientar els parlants del grau d'adequació per a cada situació comunicativa quan hi ha variació marcada territorialment. Sense cap acord interinstitucional previ, eixe ha sigut l'esperit que ha guiat les tasques normatives de l'AVL, la qual, partint d'una perspectiva inequívocament valenciana, ha incorporat les variants habituals dels altres territoris amb les orientacions als usuaris que ha considerat pertinents.

El primer punt de la part dispositiva torna a insistir en la normativa "unitària" i, a més, explicita que ha d'arreglar "la gradació entre les opcions adequades als àmbits d'ús intraterritorial, interterritorial o internacional." En la nostra opinió, les orientacions normatives consensuades s'haurien de limitar als usos públics supraterritorials de la llengua, és a dir, per a documents aplicables a tot l'àmbit lingüístic valencianocatalà que requereixquen

DOCUMENTO	IDENTIFICADORES	
.SOLICITUD: TD35_E_229_0_2020	Número de la anotación: 229, Fecha de entrada: 07/02/2020 14:30:00	
OTROS DATOS	FIRMAS	ESTADO
Código para validación: 9HAZM-SETU6-AFH47 Fecha de emisión: 7 de febrero de 2020 a las 14:31:11 Página 5 de 5		COPIA ELECTRÓNICA AUTÉNTICA

un model neutre no marcat territorialment. Per contra, la pretensió d'haver de consensuar un model interterritorial pareix implicar que un escrit formal ordinari elaborat en un dels tres territoris s'hauria d'adaptar al dit model comú per a poder fer comunicacions interterritorials. Considerem molt més adequat i natural que tots els territoris accepten els models formals respectius i que s'accepte amb naturalitat que la nostra llengua presenta variacions territorials, base del policentrisme.

En el mateix sentit, trobem que està totalment fora de lloc que es plantege la possibilitat d'haver de consensuar amb l'IEC els usos *intraterritorials* valencians. Si això fora així, la comissió de coordinació seria, en la pràctica, l'organisme que dirigiria la normativa per a les Illes Balears, per a València i per a Catalunya. L'aprovació posterior en els plens respectius quedaria reduït a un mer tràmit, com hem pogut comprovar amb la manera en què s'ha tramitat este acord. Però, almenys en el cas valencià, cal tindre present que la competència normativa pertany exclusivament a l'AVL per delegació de les Corts Valencianes. L'Acadèmia no té capacitat legal per a cedir a entitats d'altres països eixa competència normativa delegada. Trobem que este punt es susceptible de ser considerat fins i tot un frau de llei.

En resum, compartim la necessitat d'un enteniment interinstitucional que evite episodis tan irresponsables com la modificació unilateral de la normativa ortogràfica de 2016, i valorem molt positivament la disposició que ha assolit la SFIEC en els últims temps per a acceptar la realitat institucional i sociolingüística valenciana i per a relacionar-se amb normalitat amb l'AVL. Al costat d'això, els acadèmics que firmem considerem que tenim arguments més que justificats per a votar negativament l'"Acord de cooperació per una normativa inclusiva i unitària" presentat per la Junta de Govern.

Ciutat de València, 7 de febrer del 2020

Àngel-Vicent CALPE CLIMENT

Abelard SARAGOßÀ ALBA

Artur AHUIR LÓPEZ

